

A KÖNYVTÁRI EGYESÜLET TEVÉKENYSÉGE ÉS SZEREPE AZ NDK KÖNYVTÁRÜGYÉBEN

RÜCKL, G.: Rolle und Aktivitäten des Bibliotheksverbandes der DDR im Hinblick auf die nationale Entwicklung des Bibliothekswesens und die internationale Zusammenarbeit c. előadása alapján (IFLA, 1981. 13 p.) KÁLMÁN HAJNALKA tömörítvénye.

Az NDK-ban az állampolgárok könyvhasználati jogait az alkotmány rögzíti. A legfontosabb könyvtárügyi kérdéseket törvény szabályozza. Bár a II. világháború után sikerült egy jelentős könyvtári bázist kialakítani, a hagyományos könyvtárak a növekvő igényeket nem tudták kielégíteni. Problémát jelentett a relatív elszigetelt fejlődés és a különböző típusú könyvtárak közötti nem kielégítő kooperáció.

A továbbfejlődés első fontosabb lépcsőjét az NDK Könyvtári Egyesületének megalakítása jelentette (1964). A Könyvtári Egyesület az összes korábban már létezett könyvtártípus egységes társadalmi szervezeteként jött létre, melynek céljai az osztársadalmi érdekekkel teljesen megegyeznek. A Könyvtári Egyesület élvezi a kormány és az összes vezető társadalmi szerv támogatását. A célok megvalósításának jogi alapját, a funkciókat és a feladatokat a Könyvtári Egyesület alapszabályai tartalmazzák. Az Egyesület célkitűzései a következők:

- a könyvtárügy erőinek összefogása és a szocialista társadalom által támasztott feladatok teljesítése érdekében az együttműködés összehangolása;
- a könyvtári munka fejlődésének előmozdítása;
- felelős közreműködés más állami és társadalmi szervekkel a könyvtárfejlesztési és döntéshozatali munkájában;
- a könyvtárak és a társadalom egyéb területei közötti kapcsolat kialakítása és ezek intenzívebbé tétele;
- a könyvtárak és állományuk propagálása mind nagyobb olvasótábor kialakítása érdekében;
- a nemzetközi együttműködés fokozása, aktív részvétel a nemzetközi szervezetekben, különösen az IFLA-ban.

A fenti tartalmi célkitűzéseknek megfelelő struktúrák, a szövetség szervezeti és tevékenységi formái a megalakulást követően kialakultak és máig is érvényben vannak.

A szövetség három szervezeti formája: a *területi*, a *szakosodási elvek szerint*, illetve az *állandó* vagy *speciális* központi jelentőségű feladatok megoldására szervezett csoportok, illetve szekciók.

A Könyvtári Egyesület megalakulása első éveiben alapvetően hozzájárult az egységesen szervezett szocialista könyvtárügy elméleti és gyakorlati problémáinak tisztázásához. Az Egyesület meghatározó szerepet játszott az NDK Minisztertanácsa által 1968-ban kiadott könyvtári rendelet előkészítésében. A Könyvtárügynek ez volt az első átfogó jogi szabályozása. Az alaprendelet és az azt követő jogi szabályozások a Könyvtári Egyesület munkájának is alapját képezik. A rendelet a Könyvtári Egyesület mint társadalmi szerv szerepét illetően rögzíti, hogy:

- a kulturális miniszter szorosan együttműködik a Könyvtári Egyesülettel a könyvtári munka és a fejlesztés szervezése és az alapvető döntések meghozatala területén;
- a könyvtárfejlesztés alapkérdéseit a felelős állami szervek és az Egyesület vezetőinek meg kell tanácskozniuk.

A rendelet megvalósítása során növekszik a Könyvtári Egyesület felelőssége és bővül a feladatköre. Az Egyesület tevékenységének súlypontja a könyvtárak közötti kooperációs kapcsolatok építése, a könyvtárügy és valamennyi társadalmi terület intézményei és szervezetei közötti kapcsolatok építése. A 70-es évek kedvező tapasztalatai és eredményei alapján a Könyvtári Egyesület egy hosszútávú programot terjesztett elő „Az NDK Könyvtári Egyesületének feladatai, tevékenysége és fejlesztése a szocialista könyvtárügy továbbfejlesztése érdekében” címmel. Ez olyan feladatokat jelöl meg, mint:

- a könyvtári munka színvonalának emelése;
- a könyvtárak mind jobb kihasználása;
- a könyvtárak hatékonyságának és tevékenységének fokozása;
- a területi és a szakkönyvtári hálózat fejlesztése;
- a könyvtári munkatársak képzésének és továbbképzésének javítása;
- a tervszerű könyvtártudományi kutatás elősegítése;
- az Egyesület erőinek összefogása a szocialista könyvtárügy fejlesztése érdekében;
- a nemzetközi együttműködés fokozása.

E program megvalósításával a Könyvtári Egyesület követi a Párt 1976-os IX. kongresszusán elhatározott stratégiai irányvonalát, mely szerint „el kell érni a könyvtári tevékenység olyan szintjét, mely megfelel a szocialista társadalom növekvő igényeinek és az NDK nemzetközi rangjának”.

A X. kongresszus pedig a következőképpen értékelte a Könyvtári Egyesület tevékenységét: „Az NDK-t teljes joggal ‚olvasó országnak’ lehet nevezni. A kiadók, a könyvkereskedelem és a könyvtárak sokat tettek azért, hogy állampolgáraink olvasási kedvét fokozzák. Az elmúlt évben könyvtáraink könyvállománya elérte a több mint 80 millió darabot. 1980-ban a könyvtárak több, mint 100 millió kötetet kölcsönöztek. Országunk ifjúságának 2/3-a állandó könyvtári tag.”.

A nemzeti eredmények és tapasztalatok alapján az Egyesület növelte nemzetközi tevékenységét is. Hosszútávú tervszerű együttműködést folytatnak a szocialista országokkal, de jó kapcsolat alakult ki más országok könyvtári egyesületeivel is. Az NDK Könyvtári Egyesülete ugyanakkor nagy hangsúlyt fektet a nemzetközi szervezetekben, tanácskozásokon és kongresszusokon való részvételre is. Az IFLA munkájában 17 éve vesz részt és lehetőségei szerint segíti az IFLA középtávú programjának megvalósítását.